

Heraldická vyobrazení v předbělohorských bohemikálních tiscích pohledem heraldika – stav a perspektivy výzkumu¹

JAN HANOUSEK

ABSTRACT: Heraldic illustration in Bohemian prints until 1620 from the perspective of a heraldist. Current status and research perspectives

The presented study first outlines the current state of documentation and analysis of book illustration featuring heraldic motifs in Bohemian prints from the incunabula period up to the year 1620. It also points out that the existing research is not systematic and often lacks detailed evaluation from a heraldic perspective. In its second part, the text examines individual parameters of heraldic depictions that will need to be monitored in future research. Alongside general information about illustrations—such as the authorship of the woodblock, its use, and its possible migration between printing workshops—it considers aspects arising specifically from heraldry. These include determining the type of coat of arms according to its owner (royal, territorial, municipal, noble, ecclesiastical), the function of the depiction within the book (illustration, decoration, the coat of arms of the dedicatee, place of publication, printer's heraldic signet, etc.), the composition (depiction of the complete coat of arms or only part of it, possibly a single heraldic figure, or conversely a combination of several coats of arms in one image), and the placement of the heraldic motif (the coat of arms as the main subject of the illustration, or a heraldic element as part of a depicted object, or as an addition to a city view, map, etc.).

In the conclusion, the author emphasizes not only the need to continue the systematic documentation of heraldic depictions—including detailed and factually accurate descriptions—but also the potential for further research on the collected material.

This may involve studying heraldic imagery as a means of representation or as a commercial tool, or in some cases tracing the heraldic and stylistic development of the same coat of arms over time.

KEY WORDS: Heraldry – Coats of arms – Illustrations – Book culture – Book printing – 16th century

CONTACTS: Mgr. Jan Hanousek, Národní knihovna České republiky, Oddělení rukopisů a starých tisků, Mariánské náměstí 190/5, 110 00 Praha 1; e-mail: janhanousek@volny.cz, ORCID: 0000-0003-2027-6701

Předkládaný příspěvek si neklade za cíl předložení souhrnného zpracování tématu heraldických vyobrazení v bohemikálních starých tiscích, které je samo o sobě poměrně široké, nýbrž stručný nástin současného stavu zpracování a možností jeho dalšího směřování, a to dokonce jen na konkrétním úseku, kterým jsou bohemikální tisky s časovým omezením na předbělohorské období. Mladší období prozatím ponechávám stranou, byť nejen pro staré tisky z období 1620–1800 ale i pro mladší tisky až po současnost budou některé závěry *per analogiam* platit také. Identické tvrzení pak lze pronést o heraldických vyobrazeních a jejich výskytu v rámci knižní kultury v celém jejím rozsahu. A to jak z hlediska provedení – tedy včetně heraldických iluminací v rukopisech nebo použití heraldických motivů

¹ Tento příspěvek vznikl na základě institucionální podpory dlouhodobého koncepčního rozvoje Národní knihovny ČR jako výzkumné organizace poskytované Ministerstvem kultury ČR (DKRVO 2024–2028).

na knižní vazbě – tak z hlediska chronologického, to jest od počátku výskytu heraldických vyobrazení ve středověkých rukopisech až po současnost.² Ostatní heraldický materiál z oblasti knižní kultury, stejně jako další heraldické prameny neknižní povahy je ovšem zapotřebí brát rovněž v potaz, byť nutně pouze výběrově, neboť poskytují nezbytný srovnávací materiál a kontext ke zkoumanému segmentu.

Výskyt heraldických motivů v knižní kultuře

Na úvod je nutno konstatovat, že heraldická vyobrazení v širším kontextu knižní kultury tvoří jeden ze základních pramenů heraldiky. Vedle vyobrazení na hmotných památkách, tj. pečetích, mincích, stavebních prvcích, uměleckých dílech, výrobcích uměleckého řemesla i na předmětech každodenní potřeby, jsou to především prameny písemné povahy, a to ve smyslu textovém i obrazovém, přičemž obě složky se zpravidla v různé míře navzájem doplňují. Písemné prameny pak můžeme podle původu dělit na prameny diplomatického charakteru, kde se jedná zejména o erbovní listiny, jimž byla dosud věnována nemalá pozornost,³ a na zmíněná heraldická vyobrazení v materii, kterou řadíme do oblasti dějin knižní kultury. Sem pak patří jednak oblast rukopisného bádání se svými středověkými i mladšími erbovníky ve formě erbovních rolí i kodexů⁴ nebo památníky raného novověku⁵, které rovněž vzbuzují značný zájem heraldiků. Naopak heraldickým vyobrazením v tištěných knihách byla věnována pozornost spíše příležitostná a nepříliš soustavná, jak si ukážeme níže. To je dáno i skutečností, že se tímto materiálem zabývají zpravidla historici knižní kultury, zpravidla bez důkladného školení v oblasti heraldiky, jakkoli zde jde o interdisciplinární průnik obou disciplín.

Heraldické motivy najdeme v rámci knižní kultury také v oblasti provenienčních znaků, z nichž supralibros se provedením překrývají s oblastí hmotných pramenů, zatímco heraldická exlibris bývají tištěná, tedy spadají primárně do oblasti pramenů obrazových. Obě skupiny pak mají tu společnou vlastnost, že se přes nemalý rozsah výskytu heraldického obsahu obvykle nestávají předmětem vlastního heraldicky zaměřeného výzkumu, jímž jsou pro knihovědce zpravidla provenience samé a na jejich základě rekonstrukce historických knižních celků. Bádání v této oblasti, kde je hlavním výzkumným centrem Knihovna Ná-

2 Pro doložení tvrzení o současné produkci je zcela dostačující přehlédnout například nabídku odborné i populární historiografické produkce v libovolném knihkupectví. Hojný výskyt heraldických motivů v knižní ilustraci, dekoru i na vazbách mladších období by si zasloužil samostatný výzkum.

3 Pro erbovní šlechtické listiny výběrově: Michal FIALA, *Erbovní listiny archivu Národního muzea: edice*, Praha 2001. Michal FIALA et al., „*Litterae armorum: erbovní listiny Národního archivu v Praze*“, Praha 2011. Jan ŽUPANIČ – Michal FIALA – Pavel KOBLASA, *Šlechtický archiv c. k. ministerstva vnitra: erbovní listiny Národního archivu, Státního oblastního archivu v Praze, Archivu hlavního města Prahy (dodatky)*, Archivu Národního muzea (dodatky), Praha 2014. Pro znakové listiny měst recentně Petr HOUZAR, *Předbělohorská znaková privilegia pro česká, moravská a slezská města, městečka a vsi*, Brno 2025.

4 Pro příklad zpracování erbovníků z českého prostředí můžeme uvést edici: Martina HRDINOVÁ, *Erby ctihodné šlechty slavného Království českého: edice a analýza dvou erbovníků české šlechty z 80. let 17. století*, Praha 2013.

5 Marie RYANTOVÁ, *Památníky aneb štambuchy, to jest alba amicorum: kulturně historický fenomén raného novověku*, České Budějovice 2007.

rodního muzea,⁶ ačkoli výzkum probíhá i na jiných místech, lze hodnotit jako dlouhodobě úspěšně se rozvíjející, ale heraldika zde zpravidla zůstává pouhým prostředkem, jakkoli nepostradatelným, a nestává se vlastním předmětem výzkumu.

Pokud jde o terminologické označení „heraldická vyobrazení“, případně „heraldické motivy“, používám jej zcela záměrně, neboť při studiu knižní grafiky⁷ – heraldika zde přichází nejen v knižní ilustraci samé, ale také v knižním dekoru – se setkáme na jedné straně se znaky a erby v plnohodnotném provedení, na straně druhé ale také s celou řadou námětů a motivů, které mají jednoznačnou souvislost s heraldikou a jsou heraldického původu, přesto je nemůžeme označit za znak.⁸ Jsou to například jednotlivá znamení, vyskytující se volně bez štítu,⁹ nebo jednotlivá pole znaku, znázorněná samostatně nebo odděleně, například jako součást bordury¹⁰.

V základní práci k dějinám staršího českého knihtisku uvádí Petr Voit heraldická vyobrazení v samostatném oddílu,¹¹ čímž jednak předznamenává jejich podvojnost, tj. skutečnost, že se mohou objevovat v rámci ilustrace i v rámci dekoru a zároveň bylo toto vyčlenění inspirací pro zpracovávání tohoto materiálu v rámci projektu „e-ilustrace“, kde jsou heraldická vyobrazení rovněž vyčleněna do jednoho z devíti samostatných tematických oddílů. Ty se zaměřují v abecedním pořadí na témata *Architektura – Bible – Erby – Lidé a postavy – Místa – Předměty – Rostliny – Vojenství – Zvířata*. V oddílu s názvem *Erby* jsou soustředěna heraldická vyobrazení bez ohledu na to, zda se jedná o „erby“ ve vlastním slova smyslu, tedy dědičné znaky rodové, nebo o znaky institucionální. Pro zkoumání z pohledu heraldiky je důležité mít na paměti, že celá řada heraldických motivů, pokud nejsou ústředním tématem vyobrazení, se nám při třídění do skupin objevuje v oddílech *Lidé a postavy*, *Místa*, *Předměty* nebo *Vojenství*.

6 Výzkum proveniencí probíhal v Knihovně Národního muzea v letech 2012–2015 v rámci projektu PROVENIO: metodika výzkumu knižních proveniencí, jehož výstupem je publikace Jaroslava KAŠPAROVÁ a kol., *Ex libris... Ex bibliotheca... Knižní sbírky Knihovny Národního muzea a jejich dřívější majitelé*, Praha 2015. Kromě knihy vznikla databáze <https://provenio.cz/#/> (přistoupeno 2025-09-11). Podrobnější informace o projektu Jaroslava KAŠPAROVÁ – Richard ŠÍPEK, Projekt Provenio, databáze Provenio a zpracování proveniencí v Knihovně Národního muzea, *Sborník Národního muzea v Praze, Řada C – Literární historie* 57, 2013, č. 3–4, s. 3–14, 95. Výzkum proveniencí pak pokračoval v letech 2018–2022 projektem Virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních knižních celků v tuzemských i zahraničních knihovnách a Knihovna Národního muzea se věnuje výzkumu proveniencí i v současnosti.

7 Výrazem „grafika“ zde označuji souhrnně obrazový doprovod textové složky obsahu, dekor a další obrazové součásti knihy (např. erb dedikanta, jehož absence by na vlastní obsah díla neměla žádný vliv). Termín „ilustrace“ se snažím užívat pouze pro obrazový doprovod textové složky. K této terminologické otázce viz Encyklopedii knihy, heslo Ilustrace „Ilustrace ... pojem z oblasti užití grafiky zavedený krátce před polovinou 19. století. V širším slova smyslu postihuje kompletní výtvarnou složku tištěného díla, tedy i dekor. Častěji se však vztahuje jen k doprovodnému obrazu.“ <https://encyklopedieknihy.cz/index.php?title=Ilustrace> (přistoupeno 2025-09-11).

8 Karel SCHWARZENBERG, *Heraldika*, Uherské Hradiště 1992, s. 13 na tomto místě mluví o „odznacích“, ale ani to by v tomto kontextu nebylo zcela přesné.

9 Například orlice jako heraldické znamení na praporci, držení svatým Václavem.

10 O tomto případě v *Novém zákonu* Jana Pekka podrobněji níže.

11 Petr VOIT, *Český knihtisk mezi pozdní gotikou a renesancí I, severinsko-kosořská dynastie 1488–1557*, Praha 2013, s. 193–212 (včetně heraldických signetů). TÝŽ, *Český knihtisk mezi pozdní gotikou a renesancí II, tiskaři pro víru i tiskaři pro obrození národa 1498–1547*, Praha 2017, závěrečný soupis na s. 847–851 a průběžně u materiálu jednotlivých tiskařů.

Výše zmíněný metodologický a zároveň ryze praktický postup, tedy vyčlenění znaků a erbů do samostatného oddílu, používají, inspirováni Petrem Voitem, také badatelé mladší generace.¹²

V některých novějších publikacích zpracování heraldické složky mnohdy zcela vyloženě postrádáme, a to i přesto, že jde o práci kolektivní, rozebírající téma interdisciplinárně z několika různých úhlů pohledu. Jde tu o *Portréty předbělohorských intelektuálů*,¹³ kde sice nalezneme kromě filologického komentáře z pera Marty Vaculínové také historicko-umělecký popis a rozbor Marty Šárovcové a detailní komentář k oděvům vyobrazených postav Aleny Nachtmannové, čímž kniha ve třech uvedených směrech úspěšně naplňuje čtenářovo očekávání. Uměnovědné komentáře pak zaznamenávají výskyt znaku na tom či onom vyobrazení, ale nevěnují mu další pozornost. Kniha rozbor heraldických motivů nepřináší, i když ten by měl vedle textové složky portrétů nepochybně také co sdělit, zejména v oblasti symbolické komunikace a (sebe)reprezentace dotyčné osoby. Rozbor tohoto aspektu, jakkoli bychom si jej dovedli na příslušných místech představit, zde nenajdeme, ale jako takový nebyl ani slibován. Na druhou stranu je přínosem, že jsou heraldické motivy evidovány, což lze využít pro další práci.

Desiderata dalšího bádání

Potřeby dalšího bádání o uvedené problematice, vymezené zejména překryvem oblastí zájmu heraldiky a dějin knihtisku, respektive v širším kontextu dějin knižní kultury, se rozpadají do dvou směrů. Je to jednak vlastní práce evidenční, tedy důkladně zpracovaný soupis heraldického materiálu, především, ale nejen, obrazového, včetně jeho podrobného popisu a zhodnocení kontextu. Teprve na základě takto zpracované matérie bude možné podnikat další zkoumání, ať již půjde o otázky typu využití heraldických vyobrazení jako prostředku pro reprezentaci nebo jako obchodního nástroje. Případně, ovšem pouze u některých znaků, bude možné sledovat vývojové řady různých štočků zachycujících tíž znak z hlediska stylového, v případě polepšení znaku ve sledovaném období a dostupnosti materiálu také to, zda je použit štoček, který je v souladu s aktuální podobou znaku, případně nesprávně štoček se starší podobou znaku.

V rámci podrobné evidence bude zapotřebí sledovat celou řadu parametrů a vlastností, z nichž by mohla být každá samostatným klasifikačním kritériem, podle kterého by zároveň bylo možné materiál třídit do skupin.

Klasickým způsobem třídění heraldických vyobrazení je dělení podle majitelů. I v knihtisku máme zastoupeny běžné i méně běžné kategorie „majitelů“, tj. heraldiku státní (panovníckou) a zemskou, šlechtickou, městskou i církevní. Objevují se i heraldicky provedené signety tiskařů, jako je například signet Pavla Severina z Kapí hory, několik verzí signetu Mikuláše Konáče z Hodíštkova se zkříženými tiskařskými tampony, nebo signet v Plzni

12 Petra VEČEŘOVÁ, *Šumanská tiskárna (1585–1628)*, Praha 2002. Zde je heraldickým vyobrazením věnována pozornost na straně 56 v podkapitole *Erby a vyobrazení okolností, jež získání erbu předcházely*. Zde je zaměřena pozornost na Diadochos Bartoloměje Paprockého. Dále je heraldice věnována podkapitola *Heraldické erby a znaky na stranách 68–71* a příslušné obrazové přílohy.

13 Marta VACULÍNOVÁ – Martina ŠÁROVCOVÁ – Alena NACHTMANNOVÁ, *Portréty předbělohorských intelektuálů*, Praha 2021.

působícího tiskaře norimberského původu Jana Pekka se dvěma psy, přičemž nápadná podoba stříbrného (v černobílém tisku ovšem bílého) z nich se čtvrtým polem znaku města Plzně, kde Pekk působil, je zřejmě náhodná, protože signet používal již v Norimberku. Nalezneme též zástupce skupiny tzv. fiktivních erbů. V tomto případě nejde o retrospektivně vytvořený erb historické postavy předheraldického období, ale o fiktivní erb personifikované smrti v titulu *Knihy Erasma Rotterodámského v kteréž jednomu každému křesťanskému člověku naučení i napomenutí se dává, jak by se k smrti hotoviti měl* (Knihopis K02357), který byl vytištěn Jiřím Melantrichem v roce 1564.

Dalším hlediskem, které je nutno sledovat a které nám umožňuje obrazový heraldický materiál třídit, je funkce znaku (případně heraldického znamení). Zde může jít o vlastní ilustraci doprovázející text a vážící se k jeho obsahu, případně může být vyobrazení použito v souvislosti se vznikem tisku, ať už ve funkci dedikace, nebo jako grafické znázornění místa vydání – například znaky Kutné Hory¹⁴, Starého Města pražského¹⁵ nebo Plzně¹⁶. Patří sem rovněž i skupina výše zmíněných heraldických signetů.

Zaměříme-li pozornost na samotné provedení znaku, můžeme vymezit skupinu, která zachycuje znaky v úplném provedení, ale objevují se samostatně i jednotlivá znamení. Poněkud zvláštním případem jsou v tomto ohledu svislé lišty na titulním listu *Nového zákona* Jana Pekka (Obrázek 2),¹⁷ na nichž jsou kromě dalšího dekoru štítky, které přinášejí samostatně heraldické figury z prvního a druhého pole znaku města Plzně. Štítek na pravé liště zobrazuje dva odvrácené vztyčené a dole spojené klíče, na štítku na levé liště pak vidíme rytíře ve zbroji s levicí na jílci meče u pasu, přidržujícího před sebou pravici pravou půli černého orla.

S problematikou zobrazování částí znaku a samostatných erbovních znamení souvisí rovněž situace zcela opačná, kdy je jednotná kompozice tvořena dvěma nebo více znaky. Zde máme na mysli jednak případy, kdy jde o zdánlivě přirozenou kompozici například se zna-

Obrázek 1 – Fiktivní erb personifikované Smrti s lebkou a otvory, které naznačují trouchnivění štítu a symbolizují pomlčivost, stejně jako přesýpací hodiny v klenotu a ruce s kamenem, pokoušející se je rozbít.

14 V prvotiskovém vydání *Bible kutnohorské se znakem*, tištěné v Kutné Hoře Martinem z Tišnova v roce 1489 (Knihopis INC035).

15 Z celé řady štočků se staroměstskými znaky uvedme alespoň ten v prvním vydání *Severinovy Bible* 1529 (Knihopis K01098) a druhý v *Kronice o založení země České a prvních obyvatelích jejích...* Martina Kuthena z roku 1539 (Knihopis K04628).

16 Znak Plzně použitý na foliu ff6b *Nového zákona* Jana Pekka, vytištěného v Plzni roku 1527 (Knihopis K17098).

17 *Nový zákon*, tiskař Jan Pekk, Plzeň 1527 (Knihopis K17098).

Obrázek 2 – Lišty s heraldickými motivy prvního a druhého pole znaku města Plzně v Novém zákonu plzeňského tiskaře Jana Pekka z roku 1527.

ky jednotlivých korunních zemí nebo zobrazení aliančních erbů. Dále sem patří štočky s vyobrazeními více znaků, aniž by kompozice byla založena na ideové souvislosti. Jsou to například znaky v Hájkově kronice,¹⁸ které jsou sice zobrazovány na jednoduchém architektonickém pozadí po dvou, ale tvoří významově dvojici, jako například alianční znak manželů. Málo se vyskytující je typ kompozice, kdy jsou spojeny dva znaky, které k sobě patří věcně, ale každý náleží jinému typu nositele. Takto je například do jedné kompozice spojen znak Pernštejnský se znakem Prostějova, tedy znak šlechtický a městský, i když tu jde o propojení vrchnosti a místa vydání (Obrázek 3).¹⁹

Samostatným kritériem, které je třeba rovněž sledovat, je skutečnost, zda je heraldický motiv na vyobrazení motivem hlavním, nebo je naopak vyobrazen předmět, na němž je heraldické vyobrazení, případně je heraldické znamení použito zcela samostatně. Typicky se tak objevuje postava svatého Václava s orlicí na štítu a na praporci. Heraldický motiv se zde stává motivem vexilologickým. Rovněž důležitou skupinou jsou topografická a kartografická vyobrazení. Městské znaky se běžně objevují na vedutách, například v tvorbě Jana Willenberga a na mnohých dalších, heraldické motivy se rovněž objevují jako doplněk na kartografických tiscích, tedy mapách, přičemž nejstarší z nich – tzv. Kladyánova mapa – vlastně není čistě mapou ale jednolistem, který má několik významových rovin. Vlastní kartografické znázornění Čech je pouze jednou z nich, heraldická

18 Václav HÁJEK Z LIBOČAN, *Kronyka Česká Cum gracia et Priuilegio Regie Majestatis...*, Praha, 1541 (Knihopis K02867) a moderní edice Jan LINKA (ed.), *Václav Hájek z Libočan. Kronika česká*, Praha 2014.

19 Otisk tohoto štočku byl použit opakovaně v několika tiscích. <https://app.e-ilustrace.cz/record-detail/f86b192b-aada-4048-8737-2bce29f6ceb9?back=explore?themes=Erby&objects=&authors=&page=16> (přistoupeno 2025-09-11).

složka tohoto jednodílného je pak jednou z rovin dalších.²⁰

Posledním z pohledu heraldika podstatným jevem, kterého bude zapotřebí si všimnout, je neúplná nebo zcela chybná identifikace nositelů znaku, případně heraldických figur. Zatímco například u výše uvedeného Pernštejnského erbu je v literatuře zcela zamlčováno, že tvoří jen polovinu kompozice a druhá polovina je znak Prostějova, najdeme i případy, kdy je znak říšského města Norimberku identifikován jako císařský, zřejmě proto, že císařský orel je jeho součástí. Figuru harpyje, která je v otištěném městském znaku rovněž, bychom ale na znaku císařském hledali marně.

Studium této problematiky ale může osvětlit i další zajímavé skutečnosti, například že záměna moravské šachované orlice, uváděné v literatuře jako „znak polský“, má svůj původ ve strahovském exempláři tisku ..., kde je ale tento omyl připsán k ilustraci již písařskou rukou šestnáctého století a odtud se dostal také do literatury, v níž projevilo mimořádnou životnost. Samostatnou otázkou zůstává, jak řešit pojmenování nově identifikovaných štočků a jejich otisků, pokud jsou již v literatuře pod nějakým, byť chybným názvem zavedené. Nesprávné pojmenování heraldické figury „šachovaná deska“ jako „šachovnice“ v signetu Jana Kosořského je pak jen drobná nuance, nikoli základní nedostatek, přesto bude muset heraldicky orientované studium věnovat pozornost i detailům tohoto typu.

Na závěr výčtu jevů, kterým bude třeba věnovat pozornost, pak můžeme doplnit potřebu sledovat také obecné vlastnosti knižní ilustrace, které knihovnědci a historici umění evidují i u ilustrace a dekoru neheraldického charakteru. Je to v prvé řadě otázka autorství, ať už máme na mysli autora kresebné předlohy nebo řezáče. Dále používání štočku konkrétním tiskařem a jeho dílnou a následná migrace štočku do dílny či dílen dalších. Patří sem rovněž uměnovědné zhodnocení provedení vyobrazení a jeho stylové zařazení. I v relativně krátkém úseku „dlouhého“ šestnáctého století můžeme sledovat dynamický vývoj od strohé pozdně gotické řezby přes vyobrazení renesanční až po manýrismus doby rudolfínské.

Závěr

Shrneme-li představenou problematiku, musíme zmínit především skutečnost, že i přes poměrně časté zmínky uvádějící heraldické motivy v literatuře k dějinám knižní kultury,

²⁰ Pozornost tomuto tisku a jeho významové interpretaci věnoval již Jaroslav KOLÁR, Takzvaná mapa Čech Mikuláše Klaudiviana. Pokus o významovou interpretaci, *Strahovská knihovna* 14–15, 1979–1980, s. 49–73.

Obrázek 3 – Spojení šlechtického znaku Pernštejnů jako vrchnosti a městského znaku Prostějova jako místa vydání do jedné kompozice.

případně literatuře uměnovědné, stejně jako zpracování tohoto materiálu v rámci databázové evidence knižní ilustrace v bohemikální tiskové produkci šestnáctého století v projektu e-ilustrace nebyla heraldické ilustraci (případně ostatním druhům ilustrace a rovněž dekoru s heraldickými motivy) věnována pozornost vyčerpávající. To je způsobeno do značné míry i skutečností, že samotní historikové knižní kultury zpravidla nejsou heraldicky vyškolení a mezioborový přístup, který vychází jak z oblasti knižní kultury, tak z oblasti heraldiky, přináší další poznatky.

Pokud jde o další směry výzkumu, je především zapotřebí důkladná evidence materiálu pro celé vymezené období, včetně důkladného a věcně správného popisu, který bude sledovat vedle informací, které zajímají primárně historiky knižní kultury a historiky umění, jako jsou autoři, rozměry štočků a jejich případné migrace mezi dílnami nebo stylové zařazení, také informace podstatné z pohledu heraldiky, ať už jde o správné a úplné určení majitele znaku, jeho úplnost nebo naopak použití části znaku či pouhého heraldického znamení. Na základě dobře zpracované evidence a popisu pak bude alespoň částečně možné sledovat použití heraldického vyobrazení v rámci příslušného tisku jako nástroje reprezentace, v případě dedikací jako prostředku obchodního, případně jako nástroje pro vlastní věcnou ilustraci textu, případně pouhou funkci dekorativní. Rovněž bude možno v některých případech sledovat vývojovou řadu příslušného znaku, ať již z hlediska heraldických polepšení či z hlediska stylového vývoje.